

Sergey Yesenin'in poetik aləmi *(Tərcümələri əsasında)*

Ofelya İsmayılova

AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu. Azərbaycan.

E-mail: ismayilova_ofelya@mail.ru

Annotasiya. Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafı dövründə mütəmadi olaraq dünya ədəbiyyatının mütərəqqi nailiyyətləri hərtərəfli öyrənilməklə bərabər, rus xalqının zəngin ədəbi xəzinəsinə də müraciət edilmişdir. Rus-Azərbaycan ədəbi əlaqələri daima bizim ədəbiyyatşünasların diqqət mərkəzində olmuşdur.

Məqələdə hələ sağlığında ikən adı əfsanəyə çevrilmiş görkəmli rus şairi Sergey Yesenin yaradıcılığı tədqiq olunur, onun zəngin və parlaq poeziyasından nümunələr gətirilir.

Müəllif S.Yesenin poeziyasından ayrı-ayrı vaxtlarda Azərbaycan dilinə çevrilmiş tərcümələrin tarixinə nəzər salır, onların güclü və zəif cəhətlərini araşdırır, tərcüməçilərin yaradıcılıq axtarışlarını təhlil edir.

Açar sözlər: ədəbi əlaqələr, bədii tərcümə, müqayisə

Məqalə tarixçəsi: göndərilib – 20.01.2021; qəbul edilib – 25.01.2021

Sergey Yesenin's world of poetics *(On the basis of his translations)*

Ofelia Ismayilova

Institute of Literature named after Nizami Ganjavi of ANAS. Azerbaijan.

E-mail: ismayilova_ofelya@mail.ru

Abstract. Throughout its development, Azerbaijani literature systematically assimilated the progressive achievements of world literature. It also applied to the rich treasury of the Russian nation's artistic creativity. Russian-Azerbaijani literary relations have always been in the focus of attention of our literary scholars.

The subject of this research is the creativity of the outstanding Russian writer Sergei Yesenin, samples from his rich and colorful poetry are provided.

The article also explores the quality of translations taken from his poetry, examines their strengths and weaknesses, inaccuracies in speech, fidelity or distortion of the original, a creative approach to the original.

Keywords: literary relation, artistic translation, comparison

Article history: received – 20.01.2021; accepted – 25.01.2021

Giriş / Introduction

Hələ sağlığında ikən əfsanəyə çevrilən bu ad bütün dünya oxucularına yaxşı tanışdır. Bəstəboy, sarışın, gümüşüsaç, incə, zərif təbiətli, hə-

zin, kövrək xislətli, yaraşıqlı, xoş görkəmli, mavi gözlü, sözlü-söhbətli Sergey Yesenin. Onu hamı belə görmüş, belə tanımışdır. Şairin özü-

nün və poeziyasının gözəlliyinə, ölməzliyinə, həmişəcavan, təzə-tər qalmasına işarə edərək A.Tvardovski öz böyük və gözəl müəllimini “Rusiyanın ağcaqayını” adlandırmışdır. Yaşı artıq yüzü ötmüş bu şair indi “Dünyanın ağcaqayınıdır”. Onu hər yerdə sevir, hər dildə oxuyur, öyrənir, tədqiq edirlər. Bu, bir sənətkar ki-

mi Yeseninın xoşbəxtliyidir. Ömrü boyu insanları özünə dost tutmağa çalışan bir şair unudula bilməz. Humanist təbiətli, nadir istedad sahibi kimi onu qədirbilən Azərbaycan xalqı da xüsusi yad edir, “Mavi diyar” kimi vəsf elədiyi Mərdəkanda zərif büstü qarşısında vaxtaşırı toplanırlar.

Əsas hissə / Main Part

Həyatı və yaradıcılığı ilə Azərbaycana bağlı olan bu görkəmli rus şairinin Azərbaycan oxucularına tanıtdırılmasında Süleyman Rüstəm, Əhməd Cəmil, Əliağa Kürçaylı, Ələkbər Ziyatay, Rəfiq Zəka, Siyavuş Məmmədzadə və başqalarının böyük rolu olmuşdur. Qeyd olunmalıdır ki, S.Yesenini öz poetik rəngləri, xalları ilə başqa dilə tərcümə edib, oxuculara sevdirə bilmək çətin bir işdir. Çünki Yesenin poeziyası fəlsəfi fikir və məna, dərin, çılğın hisslər və duyğular axarıdır. Bu lirika insan qəlbinin sehlərindən doğulmuşdur. Fikri çevirmək, tərcümə etmək mümkün olduğu halda, hissi eynilə başqa dildə səsləndirmək çətinidir.

Ə.Kürçaylı rus dilinin incəliklərinə yaxşı bələd olan bir tərcüməçi və istedadlı şair kimi tanınır. Yaradıcılıq təbiəti etibarilə lirik şair olması onu, təbii olaraq, Yesenin poeziyasının tərcüməçisi etmişdi. Xüsusən “İran nəğmələri” silsilə şeirləri, “26-lar haqqında ballada”, “Qara adam”, “Anna Snegina” poemaları, “Anama məktub”, “Qadına məktub” şeirləri ilhamla tərcümə olunmuşdur. Bu əsərlərin tərcüməsində Ə.Kürçaylı Yesenin lirikasının incə ruhunu, səmimiyyət və kövrəkliyini duymuş və yaşamışdır. Şairin yaradıcılığının son dövr məhsullarından olan «Вечером синим, вечером лунным» kiçik şeirinə nəzər salaq:

*Вечером синим, вечером лунным
Был я когда-то красивым и юным.
Неудержимо, неповторимо
Все пролетело... далече... мимо...
Сердце остыло, и выцвели очи...
Синее счастье! Лунные ночи [7, с.372].*

Ə.Kürçaylı altımisralıq “Mavi axşam, aylı axşam” şeirini gözəl tərcümə etmiş, onun tərəvətini, ətrini duymuş və saxlaya bilmişdir:

*Mavi axşam, aylı axşam,
Mən də bir vaxt gənc olmuşam.
Qayıtmadan, əylənmədən
Hər şey uçub getdi əldən...
Qəlbim, gözüüm söndü necə,
Ah, səadət! Aylı gecə [1, s.190].*

Göründüyü kimi, tərcüməçi şeirin həm formasını, həm də məna və mahiyyətini ustalıqla oxucuya çatdırmışdır. Gəncliyi mənalı yaşamaq, həyatın, hər anın qədrini bilmək, ömür yollarındakı səhvləri görə bilmək, təəssüflənmək, lakin gələcəyə ümidlə baxmaq, sevmək, yaşamaq, yaratmaq – şeirin bu nikbin ideyasını, mənalı ömürə çağırış nidalarını, məhəbbət dolu motivləri tərcüməçi şair həssaslığı ilə verə bilmişdir.

S.Yeseninin poetik aləmi fikir, məna meydanaından daha çox hisslər, duyğular axarından ibarətdir. Yağışdan sonrakı təmiz göy üzündə min əlvan rəngə çalan göy qurşağı necədirsə, onun heyrət, həyəcan, vida, təəssüf, çılğınlıq, səmimiyyət, məhəbbət dolu poetik rəngləri də bir o qədər cazibədardır. “Anama məktub” («Письмо матери») şeirində övlad qəlbinin çırıntıları, hiss-həyəcanları məhz bu əlvan rənglər fonunda gözəl ifadəsini tapmışdır. Şeirdən aşağıdakı parçalara diqqət yetirək:

*Ты жива еще, моя старушка?
Жив и я. Привет тебе, привет!
Пусть струится над твоей избушкой
Тот вечерний несказанный свет [7, с.164].*

*Так забудь же про свою тревогу,
Не грусти так шибко обо мне.
Не ходи так часто на дорогу
В старомодном ветхом шушуне [7, с.165].*

Tərcümədə:

Söylə, yaxşısanmı, ixtiyar ana?
Mən də pis deyiləm, salamlar sənə!
Qoy axıb süzülün kiçik komana
Axşamın əsrarlı işığı yenə [1, s.61].

Unut qəlbindəki həyəcanları,
Mənimçün bu qədər gizli yanma sən.
Əynində o köhnə cındır paltarın
Mənimçün yollarda çox dayanma sən
[1, s.62].

Hiss etmək çətin deyil ki, burada tərcüməçi hisslərin və duyğuların səmimi ifadəsini tamamilə düzgün duyaraq vermişdir. Vəzn, qafiyə sistemi saxlanmaqla bərabər, həm də şairin anaya məhəbbəti, kövrək, həzin hisslərlə, səmimiyyətə öz sevgisini bildirməsi, ona ürər-dirək verməsi, ümidlə yaşamağa səsləməsi – bütün bunlar böyük həssaslıqla ifadə olunmuşdur. Tərcüməçi ayrı-ayrı sözlərin, ifadələrin, misraların hərfi tərcüməsindən haqlı olaraq imtina etmiş, şairin duyğularını “yaşamış” və şeirin ruhunu, daxili gözəlliyini qoruyub saxlamışdır.

“İran nəğmələrindən” “Dəli könül” («Глу-
пое сердце») şeiri də yaxşı tərcüməyə misal
ola bilər:

Глупое сердце, не бойся!
Все мы обмануты счастьем,
Нищий лишь просит участия...
Глупое сердце, не бойся!
.....
Все мы порою, как дети,
Часто смеемся и плачем:
Выпали нам на свете
Радости и печали.
Глупое сердце, не бойся! [7, с.237]

Tərcümədə:

Dəli könül, gəl çırpınma bu qədər!
Səadətdir bizi belə aldadan...
Dilənçiyə nə lazımdır – sədəqə...
Dəli könül, gəl çırpınma bu qədər!

Biz hamımız balaca bir uşaq tək
Vaxt olur ki, ağlayırıq, gülürük.

Bu dünyada necə olur sevinmək,
Kədər-lənmək necə olur – bilirik.
Dəli könül, gəl çırpınma bu qədər!
[2, s.142-148]

S.Yeseninin Bakı səfərində yazdığı bu şeirdə həyat, insanlıq, səadət, qəm-qüssə və məhəbbət haqqında düşüncələri ifadə olunmuşdur. Şərq torpağının gözəlliklərini şəxsən müşahidə edən, klassik poeziyası ilə yaxından tanış olan, Bakının işgüzar, qaynar həyatından ilham alan şair ömrünün “aldanmış illərinə” təəssüflənir, gələcəyə böyük ümidlər bəsləyir. “Həyat bizi aldatmayıb büsbütün” qənaətinə gəlməsi şairin nikbin baxışını, öz yaradıcılığına ciddi tələblə yanaşdığını göstərir. Şeirin bu yüksək ideyasını tərcüməçi öz oxucusuna aydın, sadə və səmimi bir dildə çatdırır.

“Ağcaqayın” («Береза») Yesenin ilk yaradıcılıq dövrünün məhsuludur. O, ümumiyyətlə, şeirlərində ağcaqayını doğma Vətəninin simvolu kimi təəssüflənir. Bu şeir, həmçinin, doğma Rusiyanın zəngin təbiətinə vurğunluğun ən yaxşı ifadəsidir. Ə.Kürçaylı bu şeiri Azərbaycan dilinə çevirərkən, əsasən, vəznin oynaqlığını saxlaya bilmişdir:

Белая береза
Под моим окном.
Прикрылась снегом
Точно серебром [8, с.321].

Rəncərənin önündə
Ağcaqayın görünür.
Gümüsdəndir elə bil
Bəyaz qara bürünüb [1, s.16].

Lakin sonrakı bəndlərdə orijinal mətnədən kənaradüşmə hallarına da rast gəlmək olur:

И стоит береза
В сонной тишине.
И горят снежинки
В золотом огне.

Dayanıb ağcaqayın
Yuxulutək sükutda,
Sanki qar danələri
Yanır qızılı odda [1].

Burada fikir vəhdəti və uyğunluq pozulmuşdur. Orijinalda olmayan “sanki” sözü misralar arasında məntiqi əlaqəni pozmuşdur və “yuxululuq” ağcaqayına yox, sükuta aiddir. Beləliklə, şeir tərcümə variantında öz mənasını itirmişdir.

«Вот уже вечер» (“Axşam düşür”) şeiri Yeseenin təbiəti tərənnüm edən şeirlərindəndir. Burada təbiətin bir parçası gözlərimiz qarşısında canlı portretə çevrilir:

*Вот уже вечер. Роса
Блестит на крапиве.
Я стою у дороги
Прислонившись к иве [7, c.35].*

*Axşam düşür gölün üstə
Parıldayır şəh də bu dəm.
Mən durmuşam yolun üstə
Bir söyüdə söykənmişəm [1, s.9].*

Bu tərcümədə qüsurlardan ibarətdir ki, “axşam gölün üstə” yox, ümumiyyətlə, “axşam düşür”. Orijinalda söhbət “göldən” getmir.

Bu qəbildən olan qüsurlara digər şeirlərin tərcüməsində də rast gəlirik. “Qadına məktub” («Письмо женщине») məşhur şeirində aşağıdakı misraları tərcüməçi belə çevirmişdir:

*Лицом к лицу
Лица не увидать.
Большое видится на расстоянии [8, c.110].*

Tərcümədə:

*Sifət aydın görünməz
Üz-üzə dayananda.
Nəhəng şey uzaqlardan
Daha aydın görünər [3, s.48].*

Məsələ bundadır ki, tərcüməçi bu aydın, mənalı fikrə gözəl “libas” tapmamış və özünün sözlərilə desək, həqiqətən “sifət aydın görünməmişdir”.

S.Yesenini istedadlı bir şair kimi sevən dostu P.Çaginə həsr olunan “Qitələr” («Стансы») şeirində mənalı və aydın misralara rast gəlirik:

*«Смотри, – он говорит, –
Не лучше ли церквей*

*Вот эти вышки
Черных нефть-фонтанов...» [8, c.121]*

*Дейр: – Yaxşı deyilmi
Qızılı kilsələrdən
Bu gördüyün buruqlar
Qara neft fontanları? [4, s.49]*

Orijinalda, əlbəttə ki, “qızılı kilsə” sözü yoxdur və o söz “qızılı kilsə” deyilməlidir. “Qızılı kilsə” ifadəsi yerində işlənilmədiyindən, belə çıxır ki, buruqlar, neft fontanları, guya kilsələrin üstündən görünür. Əslində, şair bunu təzad, müqayisə kimi vermişdir.

Bildiyimiz kimi, rus dilinin gözəl bilicisi, tərcüməçi-şair S.Məmməd zadə də S.Yesenin poeziyasına müraciət etmiş və onun bir sıra şeirlərini dilimizə çevirmişdir. Şairin yaradıcılığına böyük məhəbbət onun eyniadlı əsərinin bəzən doğma dilimizə bir neçə tərcüməsi üçün zəmin yaratmışdır. Məsələn, “Əlvida, Bakı”, “Əlvida, ey dostum, əlvida artıq”, “Sübhün al şəfəqləri ilə bəzəndi göyün üzü”, “Nə təəssüf, nə göz yaşı, nə fəryad...” və digərləri iki, üç, dörd və daha artıq dəfə Azərbaycan mütərcimləri tərəfindən dilimizdə səsləndirilmişdir. 1921-ci ildə qələmə alınmış «Не жалею, не зову, не плачу...» şeirində Yeseenin müdrikcəsinə çox tez ötüb keçən ömrünün fəlsəfi mənasını açıqlayır:

*Не жалею, не зову, не плачу,
Все пройдет, как с белых яблонь дым.
Увяданья золотом охваченный,
Я не буду больше молодым [9, c.130-137].*

Anar (1973) və S.Məmməd zadə (1985) tərəfindən müxtəlif vaxtlarda tərcümə olunan bu şeirdə nəgmə kimi axan Yeseenin poeziyasının sirlər və sehlər aləmi, sadə, yığcam və mənalı şəkildə hər iki mütərcim tərəfindən açıqlanmışdır. Anar şeirdə dəqiqliyə daha çox yol vermiş və sətiri sətir kimi çevirmişdir:

*Нə təəssüf, нə göz yaşı, нə фəрыад...
Нəр şey кеçди ағ будақдан думан тək.
Qızıl рəngли рəyizлəşən һəyatım
Bir дə cavан olmaz, geri дөнəрək [4, s.65].*

Bu dəqiqlik bir qədər itkiyə yol verir. Orijinalda şeir I şəxsin adından gedir, tərcümədə isə adlıq cümlə kimi verilir. Şeir axırınıc sətirlərində bu itki daha çox hiss olunur:

*Будь же ты вовек благословенно,
Что пришло процвеств и умереть.*

Tərcümədə:

*Ey həyat, sağ ol ki, bəxtimə düşdü
Çiçəklənmək, solub ölmək payından...*

Dərin düşüncəli, incə istedadlı Anar bu kiçik təfsilatları çıxmaqla, ümumiyyətlə, şeirin Azərbaycan dilində uğurlu səslənməsinə nail olmuşdur. Anarın Yesenin poeziyasını müvəffəqiyyətlə çevirməsi ondan irəli gəlir ki, o, şairin hər hecasına fikir verir, səsini, ruhunu qorumağa çalışır. Yenə həmin şeirdən bir neçə misal gətirək:

*И страна березового ситца
Не заманит шляться босиком [9, c.135].*

Tərcümədə:

*Piyada gəzməyə tovlamaz daha
Ağsaqayın donlu mehriban ölkə [4, s.67].*

Bunlar Anarın yaradıcılıq müvəffəqiyyətləridir.

S.Məmməd zadə tərəfindən tərcümə olunmuş həmin şeir də dərin fikrin və istedadın məhsuludur. O, şeirin ritmini tuta bilmiş və şeiri tam dəqiqliyi ilə çevirmişdir:

*Ağlamaram, yalvarmaram, yanmaram,
Ağ günlərim çiçək-çiçək ələlər.
Gedər-gəlməz gəncliyimə dönmərəm,
Ömrün xəzan qızılına bələlər [5, s.25].*

Tərcüməçi orijinaldan uzaqlaşaraq, ona tam yaxınlaşmışdır və bununla məqsədə tam nail olmuşdur.

Şərqin füsunkar təbiəti S.Yesenin üçün elə bir ilham mənbəyinə çevrilmişdi ki, şair bu yerlərin gözəlliyini “mey dolu piyalə kimi” nuş edir, Şərq gözəllərinə ilhamla dolu nəğmələr

oxuyur. Lakin Şərq gözəlinin qəlbinə yol tapmağın çətinliyini də duyur:

*До свиданья, пери, до свиданья.
Пусть не смог я двери отпереть,
Ты дала красивое страданье,
Про тебя на Родине мне неть,
До свиданья, пери, до свиданья [7, c.232].*

Tərcümədə (S.Rüstəm):

*Əlvida, əlvida, pəri, əlvida.
Mən bu qapıları açamıdım,sa,
Sən mənə göstərdin öylə bir mənbə,
Ki sənin haqqında mən səbhiməsa,
Ötərəm, əlvida, pəri, əlvida [2, s.142].*

1920-ci illərin tərcümə nümunəsi kimi bu şeir qənaətbəxşdir. S.Rüstəm Yesenin poeziyasını yaxşı bilən bir şair kimi şeirin məna-məzmun və bədii formasına sadıq qalmışdır.

S.Yesenin qəlbinin genişliyi, onun ilham pərisinin Şərq poeziyası üfqlərində azad, nikbin uçuşu oxucunu valeh edir. «В Хорасане есть такие двери» şeirində o, bu torpaqdan tezliklə ayrılacağına təəssüflənir, bu füsunkar yerləri doyunca gəzmədiyini, Şərq gözəllərinin ürəyinə yol tapa bilmədiyini etiraf edir:

*В Хорасане есть такие двери,
Где обсыпан розами порог.
Там живет задумчивая пери.
У меня в руках довольно силы,
Но дверей не смог я отпереть [7, c.232].*

Bu şeiri Yesenin poeziyasını gözəl bilən iki şair – S.Rüstəm və Ə.Kürçaylı tərcümə etmişlər.

Ə.Kürçaylı:

*Xorasanda vardır elə qapılar,
Güllərlə bəzənmiş bütiin kandarı.
Orada fikirli bir pəri yaşar.
Çoxdu qollarımın gücü, qüvvəsi,
Qapını mən aç bilmədim yenə [1, s.113].*

S.Rüstəm:

*Xorasanda öylə qapılar var ki,
Çiçəklər səpilmiş astanasına*

*Orada yaşayır dalğın bir pəri.
Mənim qollarımın vardır qüvvəsi,
Fəqət qapıların önündə gücsüz [2, s.144].*

Əlbəttə ki, S.Rüstəmin tərcüməsi daha müvəffəqiyyətli, poetik və şairanədir, həmçinin, orijinalın ruhunu daha gözəl ifadə edir.

Misralar S.Rüstəmin tərcüməsində daha təbii və ahəngdar səslənir. Bəzən isə şeirin bir çox misralarının tərcüməsi Ə.Kürçaylıda daha dəqiq və təbiidir.

S.Yeseninin «Улеглась моя бывшая рана...» (“Köhnə yaram sakitləşdi...”) şeirində şair çayxanada çadralı bir gözəlin yarızarafat sevgi oyunundan, ona göz vurmasından bəhs edir:

*Угощай, хозяин, да не очень,
Много роз цветом в твоём саду.
Не задаром мне мигнули очи,
Приоткнув черную чадру [7, с.221].*

Ə.Kürçaylının tərcüməsində gözəl qadının çadranı bir qədər yox, qətiyyətlə tam açdığından söhbət gedir:

Tərcümədə:

*Bəsdir bir stəkan, a çayçı, yetər,
Neçə güllər açıb sənün bağçanda,
Bil, yersiz baxmadı mənə o gözlər,
Qara çadrasını atıb bir anda [1, s.98].*

S.Məmməd zadə isə bu lirik qəhrəmanın əhval-ruhiyyəsini, fikrinin axarını oxucuya çatdırmağa müvəffəq olur:

*Çayçı da can-başla yarıyır mənə,
“Urusa” çayxana xoş gəlsin deyər,
Araq əvəzinə, mey əvəzinə
Məxməri çay süzür göy piyaləyə [2, s.148].*

Burada konkret olaraq “məxməri çay süzür göy piyaləyə” sətrinə irad tutmaq olardı. Əvvəla, Yesenin çayxana adı çəkmir, ikincisi isə “göy piyalə” Orta Asiya xalqlarına məxsus bir detaldır. Lakin bundan şeirin ahəngi və ritmi pozulmur.

1925-ci ildə S.Yeseninin Bakıdan getməsi onun həyatında ən kədərli hadisəyə çevrilir. Bakı onun həyatında və yaradıcılığında elə dönüş

nöqtəsi idi ki, şair burdan heç cürə ayrılmaq istəmirdi. Bu ayrılıqdan doğan hiss-həyəcanı, narahatlığı şair “Əlvida, Bakı” şeirində çox gözəl ifadə etmişdir. Bunu Ə.Cəmilin tərcüməsində aydın görürük:

*Прощай, Баку! Тебя я не увижу.
Теперь в душе печаль, теперь в душе испуг.
И сердце под рукой теперь больней и ближе,
И чувствую сильнее простое слово, друг
[7, с.201].*

Tərcümədə:

*Əlvida, Bakı! Daha çətin bir də görüşək...
İndi könlümə dolan qorxudur, qəm-qüssədir.
İndi əlimin altda daha bərk sancır ürək,
İndi daha dərindən duyuram ki, dost nədir
[4, s.78].*

Təəssüf ki, həmin şeir Rəfiq Zəkənin tərcüməsində qeyri-təbii səslənir:

*Əlvida, ey Bakı, günəşli şəhər!
Ey şüalandıran fikirlərimi!
Mənə ilham verən səməvi Xəzər –
Məni tərək eləməz məzara kimi [6, s.28].*

Əlbəttə ki, tərcüməçi Yesenin poeziyasının “ürəyini”, “diləyini” həssaslıqla duymadığından mənəni düzgün verməmiş, həm də qafiyə sistemi pozulmuşdur.

S.Yeseninin sonuncu şeiri olan «До свиданья друг мой, до свиданья» həm M.Sadiq, həm də Ə.Kürçaylı tərəfindən tərcümə olunmuşdur. Orijinala və tərcüməyə nəzər salaq:

*До свиданья, друг мой, до свиданья.
Милый мой, ты у меня в груди.
Предназначенное расставанье
Обещает встречу впереди [7, с.264].*

M.Sadiq:

*Əlvida, ey dostum, bir də əlvida,
Səni gəzdirirəm ürəyimdə mən.
İndi qarşıda ki bu ayrılıq da
Görüş vəd eləyir bizə yenidən [6, s.55].*

Ə.Kürçaylı:

*Əlvida, ey dostum, əlvida, artıq,
Əzizim, sən mənim ürəyimdəsən.
Tələyə yazılan hökmü-ayrılıq
Görüş vəd eləyir bizə yenidən [1, s.210].*

Şeir Ə.Kürçaylının tərcüməsində daha ürə-yəyatan, sadə və səmimidir. Xüsusən son beyt orijinalın ruhunu çox düzgün, sərrast ifadə edir, yığcam və mənalıdır. Bu cəhətdən birinci tərcümənin də uğurlu tərəfləri çoxdur və müəllifin poetik fikrini düzgün tamamlayır. Müqayisədə isə ikinci tərcümənin üstünlükləri daha qabarıq nəzərə çarpır.

Nəticə / Conclusion

A.Blok kimi V.Mayakovskinin və S.Yeseninin də şəxsi həyatları, keçib gəldikləri ömür-gün yolu mürəkkəb olmuşdur. V.Mayakovski də, S.Yesenin də intihar etmişlər. S.Yesenin 1925-ci ildə, V.Mayakovski 1930-cu ildə. Lakin onların yaratdıqları sənət əsərləri ölümdən qat-qat yüksəkdə durur. Bu sənət oxucuya da mənəvi yüksəklik aşılayır. Bu sənət insanı geri çəkilməyə, yolundan dönməyə deyil, mübarizə-

yə, döyüşlərə, sevməyə – bir sözlə, mənalı yaşamağa çağırır. Azərbaycan oxucuları da rus ədəbiyyatının bu gözəl əsərlərini S.Vurğunun, M.Rahimin, R.Rzanın, M.Rəfilinin, Ə.Kürçaylının, S.Məmmədzadənin və başqalarının tərcüməsində doğma dildə oxumaq imkanı əldə etmişlər. Bu da qarşılıqlı zənginləşmə və ədəbi əlaqələrin yaranmasında böyük rol oynamışdır.

Ədəbiyyat / References

1. Yesenin S. Şeirlər və poemalar. Bakı: Azərnəşr, 1975.
2. Yesenin S. İran nəğmələri. Bakı: Mütərcim, 1994.
3. Yesenin S. Qadına məktub. Bakı: Azərnəşr, 1965.
4. Yesenin S. Seçilmiş əsərləri. Bakı, 1987.
5. Yesenin S. “Nə təəssüf, nə göz yaşı, nə fəryad...”. Bakı: Mütərcim, 1985.
6. Xəlilov Ə. Ədəbi üfüqlər. Bakı: Yazıçı, 1985.
7. Есенин С. Избранное. М.: 1970, т. 1.
8. Есенин С. Избранное. М.: 1970, т. 2.
9. Есенин С. «Не жалею, не зову, не плачу». Баку: Иршад, 1993.

Поэтический мир Сергея Есенина

(На основе его переводов)

Офеля Исмаилова

Институт литературы имени Низами Гянджеви. Азербайджан.

E-mail: ismayilova_ofelya@mail.ru

Резюме. Азербайджанская литература на всем протяжении своего развития систематически осваивала прогрессивные достижения мировой литературы. Она также обращалась к богатой сокровищнице художественного творчества русского народа. Русско-азербайджанские литературные связи всегда были в центре внимания наших литературоведов.

В статье исследуется творчество выдающегося русского поэта Сергея Есенина, приводятся примеры из его богатой и красочной поэзии.

В статье также анализируется качество переводов, взятых из его поэзии, исследуются их сильные и слабые стороны, неправильности в речи, верность или искажение оригинала, творческий подход к оригиналу.

Ключевые слова: литературные связи, художественный перевод, сравнение